

Přes 500 milionů korun a 4150 podpořených rodin. Dva roky po povodních uzavíráme individuální pomoc domácnostem

9.9.2026 - | Člověk v tísni

Dva roky po ničivých povodních, které v září 2024 zasáhly sever Moravy a Slezska, uzavíráme na konci letošního září přímou pomoc zasaženým domácnostem. Umožnila to výzva SOS Povodně, na kterou lidé a firmy přispěli přes 500 milionů korun. Díky tomu jsme mohli podpořit 4150 zaplavených domácností. Na fázi pomoci domácnostem teď naváže tříletý program posilování odolnosti lidí a krajiny, na kterém organizace úzce spolupracuje s místními obcemi.

Některé rodiny stále nemají trvalé bydlení

V posledních dvanácti měsících jsme se věnovali především rodinám, které přišly o bydlení, a jsou tudíž v nejsložitější situaci.

Domácnosti s demolicemi nebo s těžce poškozeným bydlením totiž většinou stále nemají trvalé bydlení. „Některé domácnosti čekají na vydání stavebního povolení nebo nemají hotovou projektovou dokumentaci. Jiné nemovitosti i po delším čase od povodní vykazují narušenou statiku natolik, že musí být dodatečně strženy,“ říká koordinátorka na Jesenicku Petra Vrbová.

Podle vedoucího povodňové pomoci Marka Štyse šlo o jednu z největších přírodních katastrof v dějinách České republiky.

„Jejich rozsah a síla nás všechny zaskočily. Lidé z celé ČR ale projevili obrovskou štědrost a solidaritu a díky sbírce SOS jsme mohli poskytnout pomoc více než 4150 domácnostem,“ shrnuje pomoc Marek Štys. „Maximálně jsme zúročili zkušenosti z tornáda v roce 2021 a opět se ukázalo, jak klíčová je pro efektivní pomoc postiženým úzká spolupráce nevládních organizací, IZS, obecních a krajských úřadů a státu,“ doplňuje Štys.

„Po měsících vyřizování jsme mohli v klidu spát“

V poslední fázi pomoci byla stěžejní podpora rodin, které povodeň připravila o dům. 84 takto postižených rodin obdrželo finanční pomoc v hodnotě více než 95 milionů korun, přičemž průměrná výše daru byla 1,1 milionu korun na domácnost.

Pomoc cílila zejména na ty domácnosti, které z různých důvodů nebyly schopny dosáhnout na státní pomoc. Polovina podpořených rodin by přitom bez cizí pomoci obnovu svého bydlení nezvládla zajistit.

Jednou z podpořených rodin byli Trnčákovi. Dům jim povodeň zničila krátce po svatbě.

„Ještě jsem ani nestihla vrátit půjčené věci, když začali hlásit, že se blíží voda. Nejhorší noc, co jsem zažila. Z kopce vypadal dům stále dobře, dokonce truhlíky s květinami byly na oknech. Šok přišel po opadnutí vody, kdy jsme doslova viděli skrz dům. Rozhodnutí statika bylo jasné: demolice,“ popisuje paní Trnčáková, která si následně koupila starý dům od rodiny. Kvůli tomu ale nedosáhla na program státní pomoci Živel 3.

„Ukončila jsem veškeré snažení, bylo to psychicky vyčerpávající. Pak mi zavolala slečna z Člověka v tísní a začala vše řešit s obrovskou ochotou a vůlí. Dodali jsme informace k pojistnému, předběžný projekt a odhad rekonstrukce. Ona vše projednala a zavolala mi úžasnou zprávu – schváleno. Po měsících vyřizování jsme mohli v klidu spát.“ Rodina od nás pak v řízení pro individuální podporu obdržela zhruba 2 miliony korun.

„Chci vám poděkovat za skvělou, a hlavně neocenitelnou práci pro naše občany. Byla to opravdu obrovská pomoc a je dobré vědět, že když něco takového vesnici postihne, je někdo nablízku a pomůže. Vždycky jsem měla Vaši organizaci spojenou s pomocí v zahraničí a byla jsem překvapená, že jste nám přišli pomoci po povodních. Je poznat, že to máte dobře zorganizované a máte spolehlivé spolupracovníky,“ říká místostarostka Písečné Dana Brašíková.

Podpora 4158 domácností v 61 zasažených obcích

- 3646 domácností od nás obdrželo plošnou dávku 50 000 korun
- 691 domácností jsme podpořili při výměně kotlů a topných systémů
- 186 domácností od nás obdrželo individuální podporu
- 84 domácnostem jsme pomohli s obnovou obzvláště těžce zasaženého nebo zničeného bydlení
- 46 domácnostem jsme pomohli s drobnými stavebními pracemi
- 2 200 domácností obdrželo 2700 sypaných krychlových metrů suchého dřeva a téměř 3300 tun pelet a dřevěných briket

Trnčákovi jsou jednou z domácností, která našla nový domov mimo záplavovou oblast.

„Pracovníci Člověka v tísní se snažili postižené rodiny v maximální možné míře podpořit v hledání nového bydliště mimo záplavové území. Z našeho pohledu je to nejlepší řešení, jak se vyhnout povodňovému riziku do budoucna. Finální rozhodnutí však činil vždy klient, tedy postižená domácnost,“ říká Marek Štys.

„Děkujeme za veškerou pomoc, kterou jste našim občanům poskytli. Velmi si vážíme Vaší profesionality a rychlosti. Cena města Jeseník, kterou jste obdrželi, je jen skromným poděkováním za to, že jste v nejtěžších chvílích stáli při nás. Děkujeme, že jste nám pomohli vrátit naději tam, kde po vodě zbyla jen spoušť. Přejeme Vám mnoho sil do další práce. V dnešní době, kdy se do neziskového sektoru často trefují někteří páni okolo vlády a snaží se zpochybnit smysl vaší práce, je nesmírně důležité ukázat realitu. My tady na Jesenícku i u nás v obci moc dobře víme, že bez vaší adresné a rychlé pomoci by mnoho rodin bylo stále v troskách,“ říká starosta obce Lipová-lázně Vladimír Šantrůček.

Více než polovina podpořených domácností s demolicí nebo trvalým poškozením se rozhodla pro přesun mimo záplavové území, což ukazuje snahu minimalizovat budoucí rizika.

Nejčastější strategií byl nákup domu či bytu (27 domácností).

Ve 13 případech zvolili lidé výstavbu nového domu, ve dvou případech opravu poškozené nemovitosti. Malá část klientů využila jiné řešení, například nákup mobilheimu.

U rekonstrukcí je situace složitější

V oblasti rekonstrukce bydlení je situace složitější: část domácností má už opravy dokončené, jinde obnova stále probíhá.

V záplavové oblasti zůstalo 45 % podpořených domácností. Téměř 80 % z nich se rozhodlo pro opravu původního bydlení, 15 % pro výstavbu nového bydlení. Ve všech těchto případech jsme

domácnosti vedli k tomu, aby do rekonstrukce domu začlenili protipovodňová opatření, jako je zvýšené přízemí, změna vnitřní dispozice nebo jiné ochranné prvky. Další podmínkou bylo uzavření pojištění nemovitosti proti povodni.

Průměrný věk podpořených klientů je 54 let, což potvrzuje, že pomoc často směřuje k domácnostem ve středním a vyšším věku, pro které je obnova bydlení bez další externí podpory mimořádně náročná.

Činnosti spojené s podporou domácností zasažených povodněmi plánujeme ukončit na konci září 2026. Nadále však zůstaneme v kontaktu s 9 rodinami, kterým se i přes vyplacené pojistné či podporu z programu Živel 3 nepodařilo plně vyřešit a naplánovat nové bydlení.

„Spolupráce s Člověkem v tísní byla přínosná jak po stránce fyzické, tak materiální, finanční. Já jsem nabídla pomoc našim občanům, a pokud ji potřebovali a souhlasili s tím, tak jsem zkontaktovala pracovníky ČvT a ti jim nadále pomáhali. Vzájemně jsme se tak postarali o ohrožené občany (např. seniory), ale nejen o ně. Pomohli jste nám s prvotním mapováním občanů, velká pomoc bylo dřevo a brikety a naposledy to byla jednotlivá finanční pomoc,“ říká starostka Brantic Jiřina Heinischová.

Trauma nemizi

Kapacity psychologů, psychiatrů a dalších odborníků v zasažených regionech jsou nedostatečné. Opakovaně jsme proto prodlužovali finanční podporu hlavním partnerům, kteří zajišťují psychosociální péči – Českému institutu pro psychotraumatologii & EMDR (ČIPE) a organizaci Eurotopia.cz. Na tuto pomoc jsme vyčlenili celkem 3 miliony korun, a podpořili tak víc než 3 000 lidí.

„V rozmezí rok až rok a půl po povodních už většinou odeznívá akutní krizová reakce a nastupuje tzv. střednědobá adaptační fáze. Typické je, že psychická zátěž se v této fázi prohlubuje a komplikuje, místo aby jednoduše mizela,“ říká koordinátorka Petra Vrbová. Lidé už podle ní nejsou v akutní krizi, ale zároveň ještě nedošlo k plné integraci zkušenosti.

To dokládá i příběh čtrnáctiletého chlapce z Jesenicka. V době povodní zůstal několik dní u babičky a reagoval silnou stresovou reakcí, přestával jíst i spát. V následujících měsících začal hubnout, nezvládal školu a uzavíral se do sebe. Rodina prošla řadou vyšetření, téměř rok trvalo, než vyhledala psychoterapeutickou péči. Chlapci se pak během půl roku podařilo postupně zpracovat traumatickou zkušenost. Začal znovu chodit do školy, obnovil kontakty s kamarády.

„U některých klientů došlo k pozitivnímu posunu – zážitek z povodně jim přeskládá priority natolik, že už ‚maličkosti‘ tolik neřeší,“ říká Petra Vrbová. *„Nicméně dlouhodobá beznaděj, nejistota, přetížení, nedostatek financí a stovebních dělníků atd. vede k tomu, že jsou lidé po prožitém traumatu méně odolní a že se u nich často otevírají nedoléčené a nedořešené zážitky.“*

S traumatem z povodní bojuje i paní Hana z Písečné. *„Vzpomínky na povodně se mi stále vracejí. Přichází mrazení v zádech, pocit nejistoty a bezmoci. Často pláču,“* svěřuje se paní Hana. Má už sice koupený nový dům, ale na cestě k pocitu bezpečí bude stále potřebovat podporu.

„Mimo to, že jste nabízeli poradenství a podporu, tak mně se velice líbila myšlenka zajistit palivo na zimu, protože spousta lidí dřevo uplavalo a byli v tlaku. To byl neuvěřitelný tah. Povodně nám ukázaly, že centrální pomoc nefunguje a obec se ocitla na týden bez pitné vody a hygieny. A teď ve spolupráci s vámi vytváříme koncept, který bude samostatný a bude ihned nápomocný pro lidi. Je to koncept místní odolnosti – aby se nemuseli spoléhat na ostatní, ale byli si schopni pomoci především sami.“ říká 2. místostarosta Karlovic Lubomír Kováčík.

Zvyšujeme odolnost krajiny, sídel i lidí

Po fázi individuální pomoci se zaměřujeme na systémová opatření, která mají podobným katastrofám do budoucna předcházet nebo zmírnit jejich dopad.

Pro adekvátní integraci povodňové zkušenosti a prevenci rozvoje posttraumatického stresu podporujeme například vzdělávací programy centra VICE Karlovice, které probíhají v místní krajině a jsou především pro děti z oblastí škol zasažených povodněmi. *„Vzhledem k omezeným kapacitám terapeutů se snažíme podpořit zpracování povodňové zkušenosti už na úrovni škol. Chceme tak předejít u dětí možnému rozvoji psychických potíží,”* říká koordinátor Michal Kristýnek.

Kromě přímé pomoci se věnujeme také prevenci přírodních katastrof a zvyšování klimatické odolnosti obcí v povodňovém regionu. Řídíme se při tom principem tzv. lepší obnovy („Build Back Better“), který je zakotven v Koncepci environmentální bezpečnosti České republiky.

„Znamená to nejen přípravu na povodně, ale i opatření proti suchu, erozi a nedostatku pitné vody,” říká ředitelka klimatických programů Člověka v tísní Magdalena Davis. *„Odolnost obcí chceme podpořit i přes spolkovou činnost, například s obcí Karlovice připravujeme projekt spolupráce jednotek Sboru dobrovolných hasičů, který by měl podpořit jak připravenost na mimořádné události, tak vzdělávání dětí k odolnosti,”* dodává Davis.

V celé povodňové oblasti spolupracujeme s více než 20 obcemi. Na území Moravskoslezského kraje se nyní s naší podporou realizuje například studie na povodí potoka Krasovky pro přírodě blízkou obnovu toku v obcích Krasov a Brantice. Studie se týká také režimu splavenin kvůli efektu tzv. hladové vody, která má bez dostatečného obsahu pevných částic větší destruktivní a erozní potenciál.

Podpora probíhá i v povodněmi zasažených obcích na Jesenicku. V Písečné jsme například podpořili tvorbu klima-adaptační krajinářské studie, jejímž cílem je participativně navrhnout opatření pro zvýšení retence vody v půdě v otevřené krajině. To znamená připravit a realizovat vznik a obnovu mokřadů a tůní, průlehů a terénních vln nebo agrotechnických opatření, jako jsou biopásy nebo rozrušování utuženého drnu.

Zaměřujeme se také na podporu obnovy ochranné funkce lesa, mapování stavu cestní sítě (kde např. nepoužívané těžební linky masivně odvodňují lesy) a následný návrh a realizaci intervencí.

Zvyšování odolnosti krajiny a lidí se budeme v regionu věnovat až do konce roku 2027.

Využití prostředků z výzvy SOS Povodně

Na základě výzvy SOS Povodně lidé a firmy přispěli 518 milionů korun. 395 milionů korun vynesla sbírka SOS Povodně a 123 milionů byly vázané dary získané mimo sbírku. Náklady spojené s konáním sbírky SOS Povodně tvořily 5 % z vybraných prostředků (fundraising, IT a cybersecurity, mediální a mzdové oddělení, fakturace apod.), s touto částkou už tedy graf níže nepracuje.

Procentuálně byly prostředky výzvy SOS Povodně použity takto:

(© Člověk v tísní)

<https://www.clovekv tisni.cz/pres-500-milionu-korun-a-4150-podporených-rodin-dva-roky-po-povodnic-h-uzavirame-individualni-pomoc-domacnostem-13717gp>